

אניני מתיקה

מלוקט מספר

'מתיקות התורה'

מוסד השכל ולקח טוב ואמרות חזקת הגלמדים מתוך פרשיות התורה מלוקטים מפי סופרים וספרים בכתבם וכלשונם

פרשת כי תבוא - גליון מא

דאמרינן (מגילה טו, ב) עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק, שאותה עטרה שמעטרים להקב"ה בתפלתם, מחזירה להם. בעל הטורים

כתבו את התורה בשבעים לשון להראות להאומות שישאל יקחו את הארץ, כי הם קבלו את התורה וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב (כו, ח). ועיין ברש"י ז"ל 'באר היטב' בשבעים לשון, וצריך להבין מה צוה לכאן לכתוב את התורה בשבעים לשון.

ויבאר ע"פ פירש"י ז"ל (בראשית א, א) כו' כדי שלא יאמרו כו', הם אומרים להם כל הארץ כו', וברצוננו נטלה מהם ונתנה לנו, הפשט הפשוט, כיון שישראל קבלו

אם היו מרגישין במתיקות ועריבות התורה לא היה נחשב מלא עולם כסף וזהב למאומה

וְשִׁמְחָתָהּ בְּכֹל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לָהּ אֱלֹהֶיהָ (כו, יא). ירמוז במאמר בכל הטוב אל התורה, כאומרם ז"ל (אבות פרק ו, משנה ג) ואין טוב אלא תורה, שאם היו בני אדם מרגישין במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

אור החיים הק'

אותה עטרה שמעטרים להקב"ה בתפלתם, מחזירה להם לְתִהְיֶה וְלֹאֲשֶׁם וְלִתְפָאֲרָתָהּ (כו, יט). כלומר מה שישראל משבחים ומהללים לשם הוא לו לתפארת. והיינו

עובדות וסיפורי צדיקים

החזיק תמיד לידו רשימה של מחלות כדי להודות תמיד לה' על שמנע זאת ממנו

וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הַגִּדְתִּי חַיִּים לְה' אֱלֹהֶיךָ וְגו' (כו, ג). שאינך כפוי טובה (ספרי כו, ג; הובא ברש"י):

הרה"צ ר' אביגדור הכהן מיללער זצ"ל כתב רשימה של מחלות ואסונות שאירעו לאנשים שהכיר, והחזיק רשימה זו אצלו כדי להודות תמיד לה' על שמנע זאת ממנו, וכך היה כתוב ברשימה זו: אפילפסיה, הרעלת קיבה, אש, שוד, גנבים, בית כלא, צבא, מחלת לב, מחלת ריאות, מחלת הסרטן (יענע מעשה), גמגום, אסטמה, אלרגיית אביב, אלרגיות בכלל, השתלת (אימפלנט) כליה, גידול במח, דכאון, התקפת (בראך) עצבים, אברים שבורים, סכרת (ציקער), טחורים (העמארוידס), ליקוי תפקוד כבד, רגל או יד קצרים, פיגור שכלי, חירש, בלי שכל, עוור על עין אחת או שניהם, כריתת רגל או יד, עקר, נפילת שיער, פרקינסון, עוור צבעים, חוסר חוש הריח, גמד, צולע, ישיבה על כסא גלגלים, שפתיים שסועות.

העתק מרשימה כתב יד של הרה"צ ר' אביגדור הכהן מיללער זצ"ל

התורה ולכך נתן לנו את הארץ, וזה שאמר הקב"ה להקים אבנים ולכתוב עליהם התורה בשבעים לשון כבואם לארץ, כדי להראות לכל האומות לכך יקחו ישראל את הארץ, כי על שלא קבלו התורה כל האומות, כי אם ישראל לבדם הם קבלו לכך יקחו ישראל את ארץ ישראל.

קדושת לוי

היטב מתגלגל למספר שבעים

בְּאֵר הַיָּמִב (כז, ח). בשבעים לשון (סוטה לב, א הובא ברש"י): ורש"י שפירש בשבעים לשון וכן פירש אצל וכתבת על האבנים וגו', היטב בצרופו עם האותיות הקודמות עולות שבעים, ה' ה"י הי"ט הי"ב עולה סך הכל שבעים.

מנחה בלולה, דברים, וכ"ה בשפתי חכמים לעיל (א, ה)

עובדות וסיפורי צדיקים

הרבי ר' זושא, צעק ובכך תן פחדך ה' וכו', עד שנפל פחד על האנשי חיל, וברחו כולם משם

וְשִׁבְעָה דְרָבִים יָנוּסוּ לְפָנָיו (כח, ז). סיפר אדוני אבי מו"ר הרב הגדול חסידא קדישא מוהר"ר מרדכי זאב זצוק"ל האבד"ק קאלביעל בעהמ"ס קול הרמ"ז, כי פעם אחד היה סביבות העיר הנ"ל לימוד מלחמה בין האנשי חיל, והמנהג הוא שהולכים ב' מחנות אנשי חיל זו לנגד זו והן עושין כעין מלחמה והמחנה הזאת שמנצחת את חבירתה ישיגו מתנות וברכות תודה מהשרים הגדולים שלהם, וקרה אז שהמחנה המנצחת הלכו לדרכם בחזרה, דרך עיר האניפולי הנ"ל.

וכפי המובן באו להעיר בקול רנה שמחים וטובי לב עד אין לשער, והלכו לבית מזיגה אחת גדולה שקורין קרעטשמי-פונדק, ושתו שם כל המשקאות שהיו שם ולא רצו לשלם ועוד רצו לשתות, אולם לא היה שם עוד כלום, לזאת נתרגשו ועשו שם הזיקות והפסידות גדולות, ושברו כל הכלים שהיו שם בבית, ועוד לא שככה חמתם והתחילו להכות את אנשי הבית ואת כל מי שראו, עד שאמרו שיכו אותם עד מוות ר"ל, והאנשי הבית ראו שלא טוב הוא, רצו תיכף להרב הקדוש ונורא הרבי ר' זושא הנ"ל והקבילו לפניו את המעשה הנוראה הזאת, והרה"ק לא התמהמה מאומה רק רץ תיכף לבית המזיגה הנ"ל ועמד שם אצל החלון והביט בפני האנשי חיל, וצעק בהתלהבות גדולה, **ובכך תן פחדך ה' אלקינו על כל מה שבראת, ויהי כאשר צעק כן ג' פעמים נפל פחד ואימה גדולה על האנשי חיל, עד שרצו כולם מבית המזיגה.**

וגם מחמת גודל הלחץ זו הדחק שהיתה הבית מזיגה מלא מפנה אל פה באנשי חיל, וגם מחמת הפחד והאימה, שהיה הולך וגדל עליהם לא יכלו כולם לרוץ דרך הפתח עד ששברו החלונות ורצו דרך החלונות, ועזבו כל החפצים שהיה להם בבית המזיגה ורצו כך בהרחוב מבוהלים ודחופים כמשוגעים, לא ידעו אנה, עד שפגע בהם השר הראשי שלהם, ולא השגיחו בו כלל ולא נתנו לו אותות הכבוד השייך לו, רק רצו להלאה וצעק עליהם השר הראשי בקול רעש גדול: מה הדבר הזה. עד שהוכרחו לעמוד ולהודות לו האמת מה שעשו בבית המזיגה, ואמרו שבא אליהם איש אחד יהודי זקן וצעק עליהם: פחדך: פחדך: עד שנפל עליהם פחד גדול ולא יכלו עוד לעמוד על רגליהם והוכרחו לרוץ משם ועדיין הפחד הולך וגדל עליהם ולא ידעו מה הוא, ובעל כורחם הוכרחו לחזור עם הראש שלהם לבית המזיגה, ושלמו בעד כל הזיקות והפסדות שעשו שם, וגם הראש שלהם העניש אותם עונש המגיע להם, ונטלו החפצים והלכו לדרכם, זכות הקדוש יגן עלינו עד עולם אמן סלה.

סיפורים נוראים [וואלקאמיר] עמוד קצב

סיבת המגיפה בעיר, מחמת שאינם נוהרים לדבר דיבורי חול בבית הכנסת ובפרט בתפילין

וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ בִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיהֶם וַיִּרְאוּ מִמֶּנּוּ (כח, י). סיפר הגה"צ רבי שמואל הומינר זצ"ל, סיפור נורא ששמע מפי הגה"צ רבי ישעיה חשין זצ"ל, שהיה מרביץ תורה ברבים והעמיד אלפי תלמידים בתלמוד תורה עץ חיים ירושלים, והיה עוסק להדריך צעירי הצאן בני ירושלים תבנה ותכונן טרם הכנסם לעול תורה ומצוות, ולכל בחור שנעשה בר מצוה היה נוהג לספר מעשה זה:

בעיר אוסטראה, עירו של המהרש"א, **ורב ייב"י,** ועוד גאונים וצדיקים שהיו רבנים בעיר זו, פרצה פעם מגיפה רח"ל, רב העיר ובית דינו גזרו תענית ויום תפילה להתעורר בתשובה, וגם העבירו כרוז בכל העיר שכל מי שיודע איזה דבר חשוב בעיר מחוייב לבוא להודיע לבית דין, כדי שיתוודע מיהו הגורם לאסון הנורא של מיתת רבים מבני ישראל.

והנה בעיר זו היה יהודי אחד שלא היה בא לבית הכנסת להתפלל, וחשבו שאולי מתפלל בבית כנסת אחר, אבל עכשיו אחרי הכרזת בית הדין לקחו על עצמם שניים מבני העיר לעקוב אחרי איש זה, עד שידעו את מהותו, וכן עשו ועקבו אחריו כל היום, ולא ראו אצלו מאומה, אחר כך עקבו אחריו גם בלילה וראו שבחצות הלילה קם ממיטתו ויוצא החוצה אל מחוץ לעיר, שני האנשים הלכו אחריו באופן שלא ירגיש בהם, וראו שאחרי שיצא מחוץ לעיר נכנס ביער הסמוך ונעלם, ופחדו ללכת עוד אחריו מפני שחשדו בו שאולי הוא מחבורת גולנים ושודדים, ומי יודע לאן הוא הולך שם ביער ומה הוא עושה שם, ולכן חזרו לעיר.

למחרת סיפרו להרב על אודות אותו האיש ובמה שחושדים אותו, ואולי הוא הגורם למגיפה, ענה הרב אמנם יתכן שכך הוא, אבל

לא ראיתם בעיניכם, לכן בקשתי שגם בלילה הבאה תתנהגו כמו אתמול, וכאשר תראוהו יוצא מביתו תקראו לו, כי רצוני ללכת יחד אתכם לראות את הכל בעיני ממש, וכך הוה, כאשר יצא האיש מביתו קראו להרב, ויחד כולם הלכו אחריו בחשאי ונכנסו אחריו ליער, עד שראו שבמקום מסויים התיישב על הארץ והתחיל לומר 'תיקון חצות' בבכי מר ובדמעות שליש עד שנמס לבם, אולם מה שהפליא אותם שלתמהונם שמעו שני קולות שאומרים יחד תיקון חצות.

מכיון שכך, אמר הרב, הרי לנו קודם כל שאיש זה אינו שודד וגזלן, אך בכל זאת נחכה כאן עד שיגמור לומר תיקון חצות ויצא מהיער, כדי שנראה עוד את כל מעשהו, וגם נתוודע של מי הוא הקול השני שאנו שומעים, וכך עשו, וכאשר יצא האיש מהיער פתאום יצאו ממחבואם לקראתו והעמידו אותו, ואמר לו הרב: אנו עקבנו אחריו כל הלילה כדי לדעת מעשיך, וחשדנו אותך במעשים בלתי הגונים, וזאת בגלל המגיפה הנוראה רח"ל שאין אנו יודעים סיבתה, ומכיון שראינו אותך עובד ה' שם, אנו מבקשים ממך סליחה על שחשדנו כך, ובדרך אגב אשאל אותך מי היה הקול השני שאמר איתך תיקון חצות.

בכל לילה בא ירמיהו הנביא לומר אתי יחד תיקון חצות

האיש ניסה להשתמש מלענות, אבל הרב אמר לו בתוקף, דע לך שאני המרא דאתרא וגוזרני עליך שתאמר לי את האמת של מי היה הקול השני ששמענו, כששמע את גזירת הרב ענה בלית ברירה: אגיד לכם את האמת, שהנני נוהג זה זמן רב להתאבל כראוי על חורבן בית המקדש, והיה מזה נחת רוח גדול למעלה, לכן נתנו לי מהשמים מתנה, **ששולחים לי בכל לילה את ירמיהו הנביא** שהוא היה בעת החורבן, **והוא בא אלי לומר אתי יחד תיקון חצות**, וקולו הוא הקול השני ששמענו.

אז המשיך הרב לשאול אותו, מאחר שיש לך זכיה גדולה כזו לערוך תיקון חצות יחד עם ירמיהו הנביא, מדוע אינך מבקש אותו להשתדל לבטל מהעיר את גזירת המגיפה הנוראה, או לפחות להודיע איזה חטא ועוון מביא עלינו את הצרה הזאת, ועוד אשאלך בדרך אגב, מדוע אינך בא להתפלל בבית הכנסת, והשיב האיש שבבוקר יבוא להתפלל תפילת שחרית בבית הכנסת ושם יתורצו לכם כל השאלות, וכשגמר דבריו נפרד מהם והלך לדרכו.

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך

שני האנשים שראו ושמעו את כל זה לא יכלו להתאפק, ופרסמו בעיר עוד באותו לילה שיש צדיק נסתר בעיר ושיבוא בבוקר להתפלל בבית הכנסת, וכמובן שהדבר התפרסם בכל העיר למקטן ועד גדול, ומיד בבוקר התאספו כל בני העיר לבית הכנסת הגדול, כדי לזכות לראות את פני הצדיק הנסתר, אבל זמן התפילה הגיע והצדיק עדיין לא בא, ציוה הרב שלא להמתין ולהתחיל להתפלל, וכמובן שהתפללו ביחד בקול ובהתעוררות, ופתאום באמצע פסוקי דמזמרה הגיע הצדיק ונכנס לבית הכנסת כשהוא מעוטר בטלית ותפילין, וכשראו אותו האנשים נפל עליהם פחד ואימה גדולה, וכמה מהם התעלפו מגודל הפחד, ובקושי העירו אותם, וזה הצדיק הלך לפינת בית הכנסת ושם התפלל, כשגמר שאלו הרב, כעת ניתוספה לי עוד שאלה, מדוע כשנכנסתם נפל על הקהל פחד גדול כל כך, וגם אינו ידוע לי איך נתיישבו השאלות ששאלתי אתמול.

אם לא נוהרים בקדושת התפילין ומזלזלים לדבר בהם דיבורי חול וקלות ראש, פורחת מהם קדושתם

פתח הצדיק את פה קדשו וענה הלא הדבר פשוט, הרי כתיב **'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך'** ואמרו בגמרא (ברכות ו, א) תניא רבי אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש, ולכן מחמת קדושת התפילין נפל על הקהל פחד ויראה, שאלו הרב, והלא גם אנחנו מניחים תפילין כל יום ולא נופל פחד על אף אחד, השיבו הצדיק, דע שאני נוהר מעודי שלא לדבר שום דיבור חול בתפילין, והנני נוהר בהם בקדושה ובכבוד ראש והכנעה, לכן לא התבטלה מהתפילין שלי הקדושה הגדולה שיש בהם, ומפחדים כשרואים אותם, אבל אם לא נוהרים **בקדושת התפילין** ומזלזלים לדבר בהם דיבורי חול וקלות ראש, פורחת מהם קדושתם.

ומה שאני בא לבית הכנסת הוא גם כן מטעם זה, מפני שאינם נוהרים לדבר דיבורי חול בבית הכנסת, אשר קדושתו גדולה מאוד, ואינני יכול לסבול זאת, וגם כדי שלא אכשל לדבר דיבורי חול בבית הכנסת. ומה שהזכרתי היא גם כן **סיבת המגיפה הנוראה בעיר, שאינם נוהרים לדבר דיבורי חול בבית הכנסת ובפרט בתפילין**, ואם תתקנו את זה תיפסק המגיפה מיד, וכשגמר את דבריו הלך לדרכו ונעלם.

עשו תקנה שאסור לכל אדם לדבר בבית הכנסת אף דיבור חול ובפרט עם התפילין

בשמוע הרב את כל זה ציוה להכריז שרוצה לדרוש היום בבית הכנסת הגדול, ואיש בל יעדר, וכאשר נאספו כל הקהל בזמן הקבוע בבית הכנסת, דרש הרב דרשת התעוררות בהתלהבות גדולה על ענין קדושת ומורא וכבוד בית הכנסת ועל קדושת התפילין, ועל גודל איסור שיחת חולין בבית הכנסת ובפרט עם התפילין, וסיפר להם מה שאמר האיש הצדיק שזוהי סיבת המגיפה רח"ל, וגעו כל העם בבכיה והיתה התעוררות רבה, ובאותו מעמד קיבלו עליהם ועשו תקנה **שאסור לכל אדם לדבר בבית הכנסת אף דיבור חול ובפרט עם התפילין**, וגם חרטו זאת על טבלא באותיות גדולות וקבעו אותה בקיר בבית הכנסת, ומהיום ההוא כשבא איזה אורח שלא ידע מזה התקנה הוליכו אותו להטבלה, ותיכף אחרי הקבלה הזאת נעצרה המגיפה, וליהודים היתה **אורה ושמוחה**.

הובא בספר ימי הבחרות [להגה"צ ר' דניאל פריש זצ"ל] נתיב הבר מצוה, אות ד

הנהגות מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים

המרתנה

הטובה והיפה, החשובה והנחוצה,
הנחמדה והמתוקה

ביותר

לפרסים; לדורון דרשה לבר מצוה; לתשורת הוקרה למלמד;
לעידוד לתלמיד; להכרת הטוב לאב; להערכה לסב; לחיזוק לבן;
להערכה לשווער; ולשמח את החתן

בי לקח טוב נרתתי לכם